

MEDIECENTER

Hösten

Ämne: våra årstider - högtider

Syfte/inlärningsmål

Inlärningsmål: - Att lära sig om årstidsväxlingar i naturen och hur man känner igen de olika årstiderna.

Film

[Våra högtider – Halloween](#) Från 9 år, 16 min.

Höst. Temperaturen sjunker, löven faller och naturen förbereder sig för vinter. Visst verkar det lugnt och fridfullt? Känn efter. Är det verkligen fridfullt när dagarna blir kortare, mörkret varar längre och kylan fram-kallar kalla kårar? Nej, det är tid för bus eller godis, pumpor, spöken, skräck och död. Halloween har ett folktraditionellt ursprung. Halloween härstammar från keltisk forntid och bär grunden till det moderna Halloweenfirandet vi känner till idag. Filmen handlar om Halloween utifrån ett historiskt, globalt och svenskt perspektiv. Vi får veta mer om vad traditioner under Halloween började en gång i Irland för ett par tusen år sedan. Vi får förklaringar till aktiviteter som Bus eller godis och varför många klär ut sig under Halloween. På vilket sätt har den irländska legenden om Jack med utkarvade pumpor att göra? Hur har högtiden på ganska kort tid blivit kunnat bli så populär i Sverige?

[Våra högtider – Allhelgona](#) Från 10 år, 16 min.

Allhelgona är en kristen högtid som firas till helgons och avlidnas ära. Ljusen brinner på kyrkogårdarna till våra anhörigas minne. Högtiden har ingått i det svenska kyrkoåret sedan medeltiden. Vi får veta vad helgon är och hur man kan bli helgonförklarad. Både Lucia, Heliga Birgitta och Elisabeth Hesselblad är helgonförklarade. I den här filmen får vi reda på ursprunget till Allhelgona och hur man firar högtiden i Sverige. Vi får också veta mer om de olika dagarna Allhelgonadagen, Alla helgons dag och Alla själars dag, varför dagarna heter som de gör och vad som skiljer dem åt. Vi möter experter som är religionsvetare och präster i protestantiska, katolska och ortodoxa kyrkan. De berättar om en viktig högtid, Allhelgona.

[Den färgrika skogen – hösten och året](#) Från 8 år, 12 min.

I Den färgrika skogen får vi veta allt om skogens glada färgskiftningar som mest syns på hösten. Även fotosyntes, nedbrytning och fröbildning förklaras. Varför blir trädens blad gula och röda på hösten? Vad sysslar maskarna i marken med? Sune Helénus har åter igen skapat en fantastisk naturfilm som är riktad till den unga publiken i skolan. I lugnt tempo tillsammans med förklarande filmscener får eleven en överblick över hur träden överlever de fyra årstiderna och hur de växter som bara lever ett år kan växa åter nästa år igen.

[Evas superkoll – Halloween](#) Från 6 år, 8 min.

Eva berättar om helgen med Halloween på fredag, Alla helgons dag på lördag och alla döda själars dag på söndag. Hon berättar om historien och bakgrunden till allt detta.

[Svenska högtider – Höst](#) Från 9 år, 2 min.

I Sverige firas många högtider under året. I det här utbildningsklippet går vi igenom några av de högtider som firas under hösten.

[Våra årstider: Höst](#) Från 7 år, 3 min.

Varje år har fyra årstider: höst, vinter, vår och sommar! Men vad är en årstid egentligen? I detta utbildningsklipp ska vi få veta mer om hösten.

[Årets högtider och traditioner – hösten](#) Från 6 år, 20 min. Lärarhandledning.

Filmen förklarar årets högtider och traditioner i ett historiskt och mångkulturellt perspektiv. Med utgångspunkt i högtidernas symboler, aktiviteter och mat visar filmen på ett enkelt, roligt och intressant sätt när, hur och varför traditionerna i Sverige firas. Filmen ger också exempel på beröringspunkter mellan olika traditioner i Sverige såsom Skördefester och den nigerianska/ghanska New Yam Festival samt sambandet mellan Allhelgona och kinesiska Qingming. Högtiderna är tydligt kopplade till almanackans dagar. Filmen börjar med Höstmarknad i september och sträcker sig över Allhelgona fram till Fars dag i november. Religionsvetare och Nordiska museets experter bidrar med fördjupande fakta om våra högtider och traditioner.

Inledning 00.00

Höstmarknad och Mickelmäss (01:46)

Skördefest och Tacksägelse (03:46)

Kanelbullens dag (07:15)

FN-dagen (08:44)

Allhelgona och Qingming (09:55)

Halloween (12:43)

Mårtensgås (15:40) Fars Dag (17:01)

Tänkvärt (17:48)

[Yellowstone - Del 3. Höst](#) Från 11 år, 51 min.

Här finns närmare hälften av världens geisar. Den geotermiska aktiviteten i området gör det till en mycket speciell plats för djur och växter att överleva på, ändå sjuder här av liv! På hösten måste vissa djur lämna nationalparken inför den kommande kylan. Gaffelantilopen är ett av dem. Djurens vandringar påverkar även människorna som lever nära Yellowstone. Filmen skildrar hur bland annat bävvar, hjortar, tjockhornsfår lever under hösten, och vi får även veta varför löven skiftar färg.

[Amanda längtar, finns på fler språk och om alla årstiderna.](#)

[Amanda längtar: Hösten](#) Upp till 5år, 5 min.

[Skrutt samlar höst, är en serie om 5 program om hösten](#)

Upp till 5 år, 4 min/program. Berättarröst: Vanna Rosenberg.

[Skrutt samlar svamp](#)

Den lilla samlaren Skrutt bor under en förskoletrapp. Nu är det höst och Skrutt letar efter natursaker. Vad kan man samla då? Jo, svamp förstås!

[Skrutt samlar mossor](#)

Mossan är fortfarande fin och grön i skogen. Den kan man titta på och kanske samla lite.

[Skrutt samlar lavar](#)

Jo, lavar är också fina att titta på ute i skogen

[Skrutt samlar frön](#)

På hösten hittar man kottar och nötter och alla möjliga barn till växter. Dags att samla frön!

[Skrutt samlar höstlöv](#)

Den här gången ska Skrutt ut och samla höstlöv som blir gula och röda.

[Hösten är här](#) Från 7 år, 12 min. Lärarhandledning.

Morfar kunde inte följa med Anna och Madde på utflykt i skogen. Han är bonde och måste plöja klart innan snön kommer. Vinter kommer tidigt i år skojar morfar eftersom det är mycket rönnbär. Det har varit en torr höst och därför är det ont om svamp. Några höstkantareller hittade i alla fall Madde. Sniglar tycker om svamp konstaterar Anna. Det har varit några frostnätter. Det ser man på

att örnbräkenplantorna har börjat vissna. Också lövträdens blad har börjat skifta och en del blad har trillat av. Men hur är det med barrträd?

[U21127-05 Runt i naturen: Vingslag oktober special](#) Från 6 år, 14 min.

Magasin om flyttfåglar. Att hitta vägen till Afrika verkar lätt för en fågel, men hur går det egentligen till? Om flyttfåglaornas orienteringsförmåga och om svalor från Norden i Sydafrika handlar det i sista delen av Vingslag Special. Vi följer också räkningen av fåglar som lämnar Sverige på hösten via Falsterbo, Sveriges sydvästra spets. Kortad och bearbetad version av Vingslag oktober från 2001. Del 5 av 5. Inslag: Fåglarnas orienteringsförmåga (UR) Fåglarna övervintrar i Afrika (NRK) Fågelporträtt: fiskgjuse (UR) UR:s ramhistoria är inspelad Falsterbo i september 2001.

[UR-Samtiden-Hur vet träden att det är höst?](#) Från 10 år, 22 min.

Nästan exakt samma dag varje år börjar aspens löv att gulna. Men olika aspar väljer olika dagar. Hur går det till? Stefan Jansson, professor i växters cell- och molekylärbiologi vid Umeå universitet, berättar om trädens gener med utgångspunkt i ett stort experiment som tusentals elever från hela Sverige deltagit i. Han berättar för mellanstadieelever som själva samlat in löv som studeras vid universitetet. Inspelat 5 februari 2014. Arrangör: Umeå universitet och SLU.

[Halloween – Bus eller godis Engels tal, svensk text](#) Från 6 år, 4 min.Handledning

[Halloween – Bus eller godis Engelskt tal, engelsk text.](#)

Bus eller godis Enligt tradition klär barn ut sig inför den anglosaxiska högtiden Halloween och går från hus till hus och busar. 10-åriga Lily och hennes bror James klär ut sig till häxa respektive monster, kompisen Matthew klär också ut sig och alla går ut och busar.

[Halloween – Legenden om Jack O`Lantern Svenskt tal](#) Från 6 år, 7 min. Handledning.

[Halloween – Legenden om Jack O`Lantern engelskt tal, engelsk text.](#)

[Halloween – Legenden om Jack O`Lantern engelskt tal, svensk text.](#)

Legenden om Jack O`Lantern Det var en gång en irländare som hette Jack. Han var inte en god människa. Han var både lat och drack för mycket. Eftersom hans tid på jorden var kort kom djävulen för att ta hans själ till helvetet. Men Jack var också ganska listig: han spelade djävulen ett spratt och lurade honom med ett kors. På så sätt kunde Jack leva ytterligare tio år. När djävulen kom nästa gång överlistade Jack honom återigen genom att visa ett kors och fick djävulen att lova att aldrig ta honom till helvetet. Men det fick han sota för när han till slut dog efter många år. För när han knackade på himmelsporten blev han inte insläppt för att han hade för många synder på sitt samvete och till helvetet var han ju också förvisad. Han blev dömd att förbli en osalig ande på jorden

[Helgens Historia del 1 – Allhelgona](#) Från 10 år, 20 min. Lärarhandledning.

Vi får ta del av både nya och gamla traditioner. Till det nya hör Halloweenfirandet, något som kommit för att stanna. I detta avsnitt får vi även vara med vid en unik händelse - öppnandet av S:t Eriks, Sveriges nationalhelgon, 900 år gamla grav.

[Världens fest - i Sverige: Halloween - "Bus eller godis"](#) Från 10 år, 14 min. Lärarhandledning.

Vi får följa med familjen Waaler i Huddinge under några hektiska dagar då pumpor skördas, huset kläs in med spindelväv, spökkostymer provas och kakor bakas inför spökfesten. Huvudpersoner är Richard och hans tre syskon. Även i Richards klass ordnas det Halloweenfest. Ett viktigt inslag för barnen under Halloween är att klä ut sig, knacka på dörrar och säga bus eller godis.

Ljud

[Tofsmesens år: Höst](#) Upp till 5 år, 11 min.

Den vita frosten täcker marken i skogen och många fåglar flyttar söder ut. Tofsmesen stannar kvar och samlar på vinterförråd för att klara den långa kalla vintern. Tuvalisa Rangström läser Bisse Falks berättelse. Del 3 av 5.

Följ Tofsmesens olika årstider [HÄR](#)

Programmen [Måns och Marie från vår till vinter finns på flera olika språk](#)

Upp till 5 år, 11 min/program.

[Måns och Mari från vår till vinter: Om hösten del 1](#) Måns och Mari bor hos Matti i ett litet hus i utkanten av staden. Vi får följa med dem på deras resa genom de fyra årstiderna och några av de högtider de upplever under året. Luften har börjat bli sval, för nu är det höst. Den andra september

fyller Måns år och han får bjuda alla han vill på saftkalas i trädgården. Buskarna i trädgården är fulla av bär och trädets grenar är tunga av frukt. Måns och Mari följer med Matti ut i skogen för att plocka svamp. Hon talar om vilka man kan äta och vilka som är giftiga. Mari får kasta bort fem svampar och Måns åtta. Tina Ahlin läser Kaj Beckmans böcker om Måns och Mari.

[Måns och Mari från vår till vinter: Om hösten del 2](#)

Nu ruskar höstvinden alla blad från trädens grenar. Hela luften är full av virvlande löv. Nu är det tid att sätta lökar, säger Matti. Måns och Mari gräver ner en massa torra bruna lökar som ska blomma till våren och bli gula påskliljor och brokiga tulpaner. I flera dagar regnar och regnar det. Måns och Mari tröttnar på att se regnet piska mot fönsterrutorna. De tar på sig regnkläderna och går ut i plasket. Nästa dag har de snuva, båda två. På Allhelgonadagen går de till kyrkogården där Mattis mor och far ligger begravda. Det är vackert på kyrkogården med alla fladdrande ljuslågor i skymningen.

Järfälla Mediecenter
Tornérplatsen 18
E-post: mediecenter@jarfalla.se
Tel: 08-580 229 40